

<http://www.knihovny.cz>

Jindřiška Pospíšilová – Karolína Košťálová, Národní knihovna ČR

Knihovny v České republice poskytují širokou paletu veřejných knihovnických a informačních služeb. Každá větší knihovna dnes zpřístupňuje jednu nebo více databází, které z různých aspektů informují o obsahu knihovnických fondů, a také informuje uživatele prostřednictvím svých webových stránek o specializovaných databázích získaných na základě licencí. Veškerá nabídka služeb je zatím roztržštěná a při potřebě získání souhrnných informací je uživatel nucen prohledávat velké množství webových stránek, vyhledávání informací je zdouhavé, obtížné a neefektivní. V široké veřejnosti existuje jen malé povědomí o celkové nabídce a možnostech knihoven.

Na základě zkušeností z referenčních služeb poskytovaných v rámci služby Ptejte se knihovny¹ nám chyběl nástroj v podobě webového portálu, který by na jednom místě soustředil základní údaje o nabídce informačních zdrojů, knihovnických služeb a přinesl zároveň souhrnnou informaci o systému knihoven v České republice a to jak pro uživatele z ČR tak ze zahraničí.

Hlavním cílem projektu KNIHOVNY.CZ bylo tedy vytvoření webového portálu, který by nejširší veřejnosti v České republice i v zahraničí:

1. Zajistil přístup k informačním zdrojům a službám knihoven v ČR a výběrově i v zahraničí.
2. Zajistil informace o dostupnosti a podmínkách poskytování služeb knihoven v ČR.
3. Zvýšil využívání informačních zdrojů a služeb knihoven.

¹ *Ptejte se knihovny* [online]. [2005] [cit. 2005-02-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.ptejteseknihovny.cz>> .

4. Poskytl informace o organizaci systému knihoven v ČR a propagoval činnost knihoven.
5. Zvýšil informační gramotnost obyvatel, tj. schopnost a dovednost veřejnosti využívat informační zdroje a služby nabízené knihovnami.

Vytvoření portálu KNIHOVNY.CZ bylo umožněno díky dotaci Ministerstva kultury ČR v rámci programu VISK 8/B – Zpřístupnění informačních zdrojů na rok 2004².

Na tvorbě portálu spolupracují:

- Národní knihovna ČR
- Městská knihovna v Prostějově
- Knihovna Matěje Josefa Sychry Žďár nad Sázavou
- Městská knihovna v Třebíči
- Státní technická knihovna

Obsahová náplň portálu

Při návrhu obsahové struktury portálu jsme se snažili vycházet z pocitů a potřeb člověka, který se s knihovnou ještě nikdy nesešel, ale nyní se ocitá v situaci, kdy se na ní musí obrátit. Celý portál je členěn do 8 obsahových a 4 „servisních“ sekcí. Většina sekcí je uvnitř podrobněji členěna. Blíže cha-

² VISK 8/B - Jednotná informační brána. [online]. [2005] [cit. 2005-02-11]. Dostupný z WWW: <<http://visk.nkp.cz/VISK8B.htm>> .

rakteristiku jednotlivých sekcí získáme po najetí kurzoru myši na název sekce.

Nejprve budoucího uživatele nejspíše zajímá, co to je knihovna a kde a jak ji může nalézt. Odpovědi na tyto otázky by měl nalézt v prvních dvou sekcích portálu:

Co to je knihovna?

Základní informace, typy knihoven v ČR, legislativa ...

Kde je moje knihovna?

Několik cest jak nalézt nejbližší knihovnu podle mapy ČR a různých adresářů

Při hledání knihovny může zájemce využít jednoduchou mapu ČR. Zde zadá typ knihovny (veřejná, odborná), a kraj, ve kterém má knihovna být. Mimo to může zadat jméno města, ve kterém by chtěl knihovnu využívat, přímo do vyhledávacího pole. Vyhledávání prostřednictvím mapy je směřováno do báze ADR.

Prostřednictvím prvních dvou sekcí portálu uživatel již svou knihovnu našel a získal základní přehled o tom, co knihovna znamená. Teď však potřebuje jednoduchý návod jak postupovat, když chce od knihovny něco získat. Zajímá ho také, s jakou nabídkou služeb se může v knihovně setkat. Většinu záležitostí lze zařídit v současnosti přes internet a proto by rád i knihovnu využíval co nejvíce online. Odpovědi na tyto otázky nalezne v následujících sekcích:

Kde je moje knihovna >> Hledání podle mapy ČR

Vyberte typ knihovny, kterou hledáte (všechny, veřejné, odborné knihovny) a zvolte kraj nebo zadejte město.

Všechny: Veřejné: Odborné: V zadaném městě:

Zadejte město:

Pro vyhledávání knihoven byla využita [databáze ADR - Adresář knihoven a informačních institucí v ČR](#).

ADR - Výsledky dotazu: Logická báze= (KV) and Kraj= "zlínský"

Záznam zobrazíte klepnutím na podtržené číslo v prvním sloupci, zaškrtnutím sousedního čtverečku **vyberete** záznam pro další práci. Pro **změnu seřazení** záznamů klepněte na podtržený název sloupce. Limit pro seřazení je 800 záznamů.

Záznamy 1 - 10 z 67

[Přejít na č.](#)

[Předchozí stránka](#)

[Další stránka](#)

#	Název	ID / Sigla	Sídlo
1	☐ Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	UHG001	Uherské Hradiště
2	☐ Knihovna Kroměřížska - příspěvková organizace	KMG001	Kroměříž
3	☐ Knihovna Napajedla	ZLG505	Napajedla
4	☐ Krajská knihovna Františka Bartoše, příspěvková organizace	ZLG001	Zlín
5	☐ Masarykova veřejná knihovna	VSG001	Vsetín
6	☐ Městská knihovna	KMG501	Bystřice pod Hostýnem
7	☐ Městská knihovna	ZLG510	Slušovice
8	☐ Městská knihovna	KMG503	Morkovice
9	☐ Městská knihovna	ZLG507	Vizovice
10	☐ Městská knihovna	UHG506	Uherský Ostroh

Co dělat když chci... ?

Informaci, knihu, článek ...

Jaké služby knihovna nabízí?

Informační, výpůjční, meziknihovní, reprografické, kulturní ...

Do knihovny po internetu... ?

Co vše získám od knihovny, aniž bych ji musel navštívit.

Většina uživatelů se obrací na knihovnu s konkrétním problémem. Proto potřebují získat přehled o tom, jaké druhy dokumentů knihovny zpřístupňují nebo jaké databáze a další informační zdroje jsou v knihovnách k dispozici. Nejjednodušším způsobem, jak nalézt relevantní dokumenty, je nejprve zjistit, co bylo o konkrétním tématu publikováno. Dále stačí jen zjistit, zda vybraný dokument má knihovna, kterou uživatel navštěvuje. Pro tyto okruhy může využít informace shromážděné v těchto sekcích:

Co v knihovně naleznou?

Knihy, časopisy, články, hudebniny, CD, databáze, internet ...

Co bylo vydáno... ?

Jak zjistím, které dokumenty vyšly v ČR a zahraničí

Má moje knihovna... ?

Hledanou knihu, časopis, databázi ...

Knihovny a knihovníci mají již zažitý svůj slang, kterému však mnozí uživatelé nemusejí rozumět. Proto je součástí portálu i sekce „Rozumíte v knihovně? Slovníček“, která zájemcům nabízí jednoduchý výklad používané terminologie. Pro získání odborného výkladu je součástí každého hesla odkaz na Českou terminologickou databázi knihovnictví a informační vědy.

Slovníček je průběžně budován, proto mohou uživatelé zasílat nesrozumitelné termíny prostřednictvím www formuláře.

Doufáme, že se s pomocí portálu KNIHOVNY.CZ budoucí uživatelé naučí svou knihovnu využívat. Pro potřeby navázání kontaktu s uživateli portálu a zároveň i pro možnosti dalších aktualizací je součástí portálu i sekce „Názory, připomínky“, opět s webovým formulářem:

Rozumíte v knihovně?
Slovníček...

Názory, připomínky

Vyhledání výrazu, Zeptejte se nás

Vaše názory a připomínky k portálu Knihovny.cz nám zašlete prostřednictvím následujícího formuláře.

Text:

e-mail:

A co dalšího na portálu KNIHOVNY.CZ naleznete?

Portál nabízí na svých stránkách jednoduchý nástroj, prostřednictvím kterého je možné shromažďovat informace o veřejných akcích knihoven. Na úvodní stránce portálu naleznou knihovny odkaz na formulář pro vložení nové akce. Zveřejnění akce na portálu podléhá formálnímu schválení administrátora. Systém automaticky odstraňuje z nabídky již uskutečněné akce.

Vložení aktuality

Chcete-li uvést URL, v názvu či popisu akce, je možno zapísat jej ve tvaru: Název

Datum konání: (formát: [MM]/[DD]/[RRRR] - [MM]/[DD]/[RRRR])

Název akce:

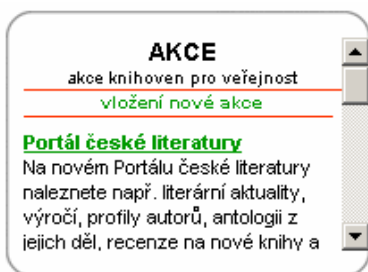
Místo konání:

Popis:

Zobrazovat do: (formát: [MM]/[DD]/[RRRR] - [RR])

Znová změny

formulář pro vkládání nových akcí do systému

přehled akcí na úvodní stránce portálu

Nový nástroj pro veřejnou diskuzi návštěvníků portálu Knihovny.cz:

Koncem července 2005 bylo na serveru <http://pandora.idnes.cz> zpřístupněno diskuzní fórum. Doufáme, že se nám i tímto způsobem podaří získat reakce uživatelů portálu na jeho obsah a strukturu. Odkaz na diskuzní fórum je v současné době umístěn na vstupní stránce portálu Knihovny.cz / Akce. V průběhu podzimu 2005 bude možné do tohoto fóra vstoupit i z dalších míst portálu (dolní lišta a sekce Názory, připomínky).

Databáze zdrojů

Portál KNIHOVNY.CZ tvoří stručné návody obecné povahy, které by budoucímu uživateli knihovny měly poskytnout základní informace. Přesné údaje o požadované službě nebo vybraném zdroji vždy získá ve své knihovně. Další součástí portálu jsou informace o zdrojích, které je možné v knihovnách využívat pro získání požadované informace.

U většiny zdrojů uvedených na portálu je jednoduchou ikonkou vyjádřen typ zdroje a jeho dostupnost:

e databáze volně přístupné na internetu

online licencované databáze přístupné na internetu, přístup k online licencovaným databázím většinou můžete získat prostřednictvím knihovny

online katalogy knihoven

databáze na CD-ROM

licencované databáze na CD-ROM, přístup k licencovaným databázím na CD-ROM většinou můžete získat prostřednictvím knihovny

listkové kartotéky umístěné v knihovně nebo jiné instituci, která je spravuje

tištěné soupisy – soupisy bývají dostupné ve většině knihoven, u oborových bibliografií je někdy nutné využít knihovnu specializovanou na daný obor nebo krajskou knihovnu

Informace o zdrojích jsou na portálu uloženy v databázi, která obsahuje vždy název zdroje, jeho typ, charakteristiku zdroje a případně URL. Ve veřejně přístupné části portálu se tyto informace objeví při najetí myši na název zdroje. Přístup k administraci databáze zdrojů je možný pouze na základě přístupového hesla.

Seznam odkazů [Aktuality](#) | [Stránky - EN](#) | [Odkazy/Zdroje](#) | [Výrazy - n](#)

Administrace WEBU

ID	Název	URL	Typ	Nov
1	Česká národní bibliografie (ČNB) - Periodika	http://alip.nkp.cz	Online zdroj	Upran
2	Česká národní bibliografie (ČNB) - Periodika	http://www.aipberoun.cz/produk	CD-ROM licencovaný	Upran
3	Souborný katalog ČR - Periodika	http://sigma.nkp.cz/F?func=fl	Online zdroj	Upran
4	Souborná báze PER (Moravská zemská knihovna)	http://www.mzk.cz/katalog/	Online zdroj	Upran
5	Česká národní databáze ISSN (České národní středisko ISSN, Státní technická knihovna)	http://www.issn.cz/5.html	Online zdroj	Upran
6	Noviny a časopisy v českých krajích		Tištěný zdroj	Upran
7	Bibliografie periodik v českých krajích 1945 – 1963		Tištěný zdroj	Upran
8	Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945		Tištěný zdroj	Upran
9	Handbuch der deutschen Tagespresse		Tištěný zdroj	Upran
10	Časopisecký katalog Č.S.R.		Tištěný zdroj	Upran
11	Časopisy a jiné periodické publikace z roku 1929		Tištěný zdroj	Upran
12	Soupis českých a slovenských současně vycházejících časopisův v zemích koruny České, Vídní, Německu, Rusku a v Americe s ukazatelem míst a odborů, jakož i statistikou		Tištěný zdroj	Upran
13	České časopisectvo XX. věku - Seznam a statistika veškerých současně vycházejících českých časopisů v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku, v Německu a v Americe		Tištěný zdroj	Upran
14	Bibliografie časopisectva v Čechách 1863-1895		Tištěný zdroj	Upran
15	Časopisectvo v Čechách v letech 1848-1862		Tištěný zdroj	Upran
16	Časopisectví v Čechách 1650-1847		Tištěný zdroj	Upran
17	Zahraniční krajanské noviny, časopisy a kalendáře do roku 1938		Tištěný zdroj	Upran
18	Exilová periodika : katalog periodik českého a slovenského exilu a krajanských tisků vydaných po roce 1945		Tištěný zdroj	Upran
19	Souborná báze regionálních seriálů královéhradeckého kraje (za léta 1800 - 1965)	http://reglodok.svkhk.cz	Online zdroj	Upran
20	Ulrichsweb.com	http://www.infozdroje.cz/info/	Online zdroj licencovaný	Upran

ukázka administrace databáze zdrojů

Číslo odkazu: 14

URL:

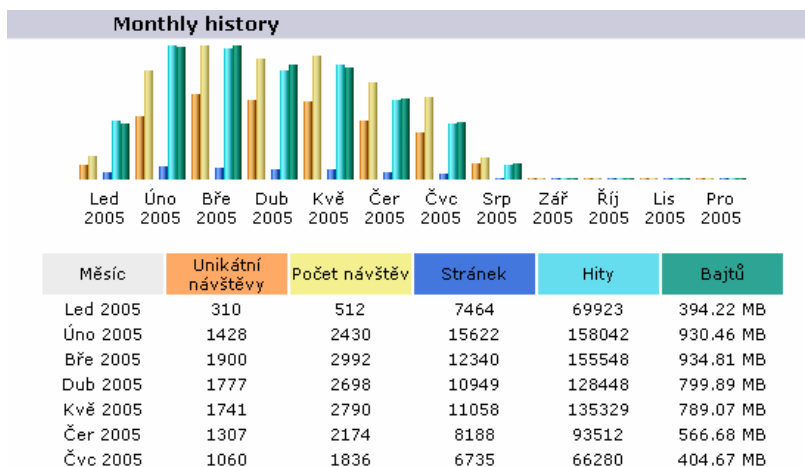
Název: Bibliografie časopisectva v Čechách 1863-1895

Popis: Bibliografie periodik vydaných na území ČR v období 1863-1895.
Periodika jsou v bibliografii řazeny abecedně podle názvu, k dispozici je osobní (majitelé, vydavatelé, redaktoři ...), místní (místo vydávání) a věcný rejstřík.

Typ: Tiskový zdroj

ukázka popisu vybraného zdroje v administraci

Statistiky přístupu

Propagace portálu

V sekci "O projektu" naleznete ke stažení loga portálu v několika variantách, propagační záložku (viz. ukázka líčové strany) a prezentaci portálu KNIHOVNY.CZ, která byla připravena pro mezinárodní seminář Infos 2005.

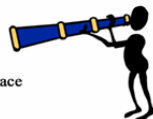
KNIIHOVNY NA DOHLED

<http://www.knihovny.cz>

Na portálu KNIHOVNY.CZ naleznete informace

- o českých knihovnách
- o jejich fondech
- o informačních zdrojích
- o poskytovaných službách
- o způsobu, jak k nim získat přístup a
- o možnostech jejich využívání

Současný stav portálu, jeho struktura a obsah nejsou konečné. Předpokládáme, že na základě došlých připomínek se bude portál dále vyvíjet. Portál byl pro pracovníky knihoven zveřejněn v únoru letošního roku, pro laickou veřejnost v rámci BMI 2005. Zatím je, podle nás, příliš brzy hodnotit užitečnost portálu, je již však zřejmé z jednotlivých reakcí, že takto souhrnně podané informace jsou potřebné, a to nejen pro nejširší veřejnost.

Cílem portálu KNIHOVNY.CZ bylo vytvořit rozcestník po zdrojích, službách a dalších možnostech českých knihoven. Portál je zaměřený hlavně na nejširší veřejnost. S ohledem na tuto cílovou skupinu byla navržena a zpracována jednotlivá témata. Domníváme se, že ideálním místem pro seznámení se s tímto portálem, jsou knihovny, ať již fyzické nebo jejich webové stránky. Proto bychom rádi knihovny požádali i tímto článkem o spolupráci.